

Ülkemizdeki anayasacılık hareketlerinin, ilk olarak 19. Yüzyılın ilk yarısında ortaya çıktığı kabul edilmektedir. 1808 tarihli Sened-i İttifak, 1839 tarihli Tanzimat Fermanı ve 1856 tarihli Islahat Fermanı gibi belgeler, birer anayasa özelliğı taşımamakla birlikte, ileride ortaya çıkacak gerçek anayasacılık hareketlerinin ilk aşamalarını oluşturmuştur.

23 Aralık 1876 tarihinde kabul edilen Kanun-ı Esasi, ilk anayasamız olarak tarihteki yerini almış ve siyasi hayatta ilk defa anayasa ile kurulan parlamentolu bir dönem başlamıştır.

Padişah Abdülaziz'in tahttan indirilmesi ile V. Murat Padişah olmuştur. V. Murat'ın sağığının bozulması ve akıl hastalığı nedeni ile tahttan indirilmesi sonrasında anayasa ve meşrutiyete taraftar olduğunu açıklayan II. Abdülhamid'in tahta çıkarılmasına neden olmuştur. Tanzimat döneminin yetiştirdiğı devlet adamları ve aydınlar, imparatorluğun geleceğini, anayasa ve batılı kurumların ithalinde görmüşler ve bu doğrultuda mücadele vermişlerdir.

II. Abdülhamid tahta çıktıktan sonra Mithat Paşa'nın zorlaması ile anayasa hazırlamak üzere komisyon kurulmuştur. Mithat Paşa'nın etkisinde alışan Komisyon, 1875 tarihli Fransa Anayasası ile 1831 Belçika Anayasalarından esinlenerek bir anayasa taslağı kaleme almış ve Padişaha sunmuştur. Padişah, aralarında tarihi Ahmet Cevdet Paşa, Mabeyn Müşiri Eğınlı İngiliz Sait Paşa, zamanın fıkıh uzmanı olan Uzun Etek Rıza Bey gibi alanlarında tanınmış kişilerden oluşan yeni bir komisyona yaptırdığı inceleme sonucunda önceki taslağı yeniden şekil vermiştir. II. Abdülhamid, kendi yetkilerin arttırmak üzere bazı değışiklikler yapmış ve gerektiğinde ülkeden uzaklaştırma (sürgün) yetkisini Padişaha veren bir hükmün anayasaya girmesini sağlamıştır.

İlk Osmanlı Anayasası, 24 Aralık 1876 tarihinde Padişah tarafından bir Hattı Hümayun ile ilan edilmiştir. Kanun-ı Esasi, bir anayasada olması gerektiğı şekilde halkın oylarıyla seçilmiş bağımsız bir yasama organı tarafından oluşturulmamıştır. Bütün yeleri padişaha atanan Meclis-i Mahsusa adındaki 28 üyeli bir kurul tarafından çeşitli ülkelerin anayasalarından yararlanılarak hazırlanmıştır. Bununla birlikte, Kanun-ı Esasi ile mutlak monarşiden meşruti monarşie geçiş sağlanmıştır. Kanun-ı Esasi, hazırlanışı yönüyle olmasa da devletin temel organlarının kuruluş ve işleyişini ve günün şartlarına göre bireylerin hak ve hürriyetlerini düzenlemesi nedeniyle, günümüz anayasalarına benzer niteliktedir. Bu anayasa ile ilk kez, "milletin temsili ilkesi" demokrasinin temel ilkesi olarak devlet hayatına dahil edilmiştir.

KANUN TARİHİMİZ

Ahmet TÜRKAN tarafından yazıldı.
Çarşamba, 17 Nisan 2024 19:55 -

24 Aralık 1876 tarihli, Kanunu Esasi'nin İlanı Hakkında İrade-i Seniye' de padişah tarafından kısaca, uygar devletlerin ilerlemelerinden bahisle ÷lke yasalarının kamunun oylarına dayanması gereği ifade edilmektedir.

119 maddeden oluşan Kanun-ı Esasi, yürürlükte kaldığı süreler içerisinde 7 kez değişiklik görmüştür.

KAYNAK : <https://anayasa.tbmm.gov.tr/1876.aspx>